

AKADEMICKÉ BRNO 83

11. května 1983

2

LETNÝ POHLED ZPÁTKY

(Fokračování z č. 1)

Druhou festivalovou pětiletku otevřel duben roku 1981. Mezi šesti účastníky bylo tentokrát více "greenhornů". Nejvýraznější zážitek přinesl hned úvodní soutěžní večer, kdy začínající Esence fakulty architektury ČVUT Praha předvedla provokující, expresivně apelaativní inscenaci torzovitěho sociálního dramatu Georga Büchnera Vojcek (režie Martin Nezval). Jako druhé skončilo brněnské Malé divadýlko s původním antimilitaristickým apokryfem svých členů Libora Sigmunda a Miroslava Janouška Dívčí válka (režiroval posluchač JAMU Pavel Doležal). Na třetí místo se vřadilo komorní vystoupení Divadelního studia Veeš budoucích pedagogů z Ústí nad Labem Bílá tvář za sklem, jehož autoři a zároveň interpreti Josef Mooz a Václav Zibner předvedli kombinaci pantomimických etud a slovního projevu. Konečně loňský 7. ročník soutěže soustředil do té doby rekordní počet hodnocených účastníků – osm. Porota udělila ex aequo dvě první ceny. Malé divadýlko z Brna opět zaujalo inscenací satirického textu trojice autorů své tvůrčí dílny Franský kupec Sámo, v němž byl vtipnou revuální formou odhalen mechanismus dobývání moci i oportunistického přizpůsobování "malých" lidí. Pražská Vizita nabídla rovněž autorské Srslení aneb Jeden den Vilemína Čmelíka; čerpala z ovzduší nonsensových hříček Ivana Vyskočila a oba účinkující, Jan Borna a Jaroslav Dušek, tu projevili smysl pro výsměch životní absurditě i schopnost všestranné improvizace. Při neudělení 2. místa získalo pak třetí cenu Divadlo za zrcadlem filozofické fakulty Palackého univerzity Olomouc za představení vlastního textu režiséra Michala Peprníka Zapadákov.

Tolik tedy rekapitulující ohlédnutí na nedlouhou, ale již poměrně bohatou historii "Akademického Brna". Novou (a doufejme, že neméně podnětnou) kapitolu do ní zapíše právě tyto dny.

Vít Závodský

SLOVO O SOUBORECH

U zrodu Divadelního studia Veeš pedagogické fakulty v Ústí nad Labem stála studentská autorsko-režisérsko-herická dvojice Josef Mooz a Václav Zibner. Obecenstvu se představilo hrou BÍLÁ TVÁŘ ZA SKLEM, se kterou úspěšně reprezentovalo svou fakultu na národní přehlídce v Brně 1981 a následně i v Prešově. O úspěchu hovoří tři desítky repríz. Poněkud mimo tuto řadu stojí druhé představení souboru, které se dočkalo jen jednoho představení Kristiánův úsměv a slzy v březnu 1982. Další premiéru soubor uvedl již v prosinci téhož roku pod názvem "ELF" a v únoru 1982 následovali "... A motýli". Všechny tyto hry napsala a nastudovala dvojice Mooz + Zibner. V září 1982 se s divadelním studiem loučí Václav Zibner, ale divadelní studio pokračuje i přes tuto ztrátu v nastoupené práci novou premiérou nové autorské dvojice Mooz + Hájek "HALÓ, PŘÍRODO". Ani tato festivalová inscenace však není poslední. Květy budoucnosti spatřily světlo světa a ramp 20. dubna letošního roku.

Dnes je na programu představení amatérského divadla "HRNEC" pod titulem Disco aneb Prométheův ohen v režii Václava Millera. V této souvislosti jsme si včera přizvali k rozhovoru Aleše Krejčího, organizačního vedoucího, a Dagmar Tímčovou, současnou režisérku a uměleckou vedoucí divadla. Od nich jsme se dozvěděli, že název divadla "HRNEC" vznikl jako zkrácená verze oficiálního názvu, pod kterým soubor vystupuje od dubna 1981 /Divadélko hrajících neherců/. "HRNEC" spadá pod elektrotechnickou fakultu VUT Brno a je organizován fakultním výborem SSM. V původní sestavě se soubor tématicky zaměřoval na večery poezie. V novém obsazení působí od října 1982.

Uvedená hra byla napsána s roužitím námětu z knihy apokryfů Karla Čapka. Tematika této knihy nehraje však v představení tak dominantní roli, jako např. představení divadelního studia Josefa Skřivana, které jste mohli shlédnout 3. května t. r. ve Vysokoškolském klubu v Brně, kdy námětem byly čtyři konkrétní příběhy z této knihy. Divadlo "HRNEC" pojímá ve své hře Čapkovy Apokryfy spíše celistvěji.

Přestože soubor zatím nezískal žádné významné ocenění, již fakt, že se proboujel se svým představením na přehlídce divadel malých forem Akademické Brno 83, hovoří výmluvně o jeho kvalitách. Doufejme, že představení splní naše očekávání a přispěje k celkové dobré umělecké úrovni dnešního večera.

DIVADÝLKO Z VETERINY

Historie tohoto souboru je velice krátká. V průběhu školního roku 1981/1982 vznikl patrně pod dojmem čerstvého prožitku text této orvotiny i poněkud zavadějící a posléze opuštěný název divadla /rectum/. Kabaretní pásmo s příběhem přípravy na zkoušku z anatomie se odvíjí od přednášky přes přípravu, život studentský do věrně všudy až po závěrečný examen a oslavu. Studentský humor v dobrém slova smyslu je hlavním znakem této inscenace. V současné době nastudoval soubor hru Ladislava Smočka Podivuhodné odpoledne doktora Zvonka Burkeho.

DIVADLO Ú S M E V BRATISLAVA

Soubor vystoupí s představením Zem-gul'a. Je to hra metaforického i jednoduchého pohybu, plná gagů, improvizací, individuálních a kolektivních etud. Je to fantazijní kreace o vzniku a trvání Země. Soubor byl oceněn na Slovenskom festivale MJF Poprad 81 hlavní cenou ministerstva kultury SSR.

V prvním přehlídkovém dnu nám bylo doručeno shlédnout představení divadélka "PROVIZORIUM" z pedagogické fakulty v Českých Budějovicích s názvem Košilela.

V rozhovoru s režisérkou divadla Dagmar Blumlovou, asistentkou na fakultě v Budějovicích, a členy souboru jsme se dozvěděli, že "PROVIZORIUM" existuje od roku 1979. Jeho název pramení ze skutečnosti, že v průběhu působení souboru se jeho členská základna neustále obměňuje; s ukončením studia odchází herci z divadla a přicházejí noví. Dalším aspektem je působení souboru na dětského diváka. Divadlo mimo jiné navštěvuje mateřské školy a ZŠ, kde hraje pohádky a dokáže cestou čisté improvizace realizovat přání dětí přímo na místě. Je to důkazem improvizčních schopností členů souboru; tento jejich zájem očividně souvisí s přípravou k jejich budoucímu učitelskému povolání.

Představení Košilela bylo včera brněnskému publiku předvedeno v premiéře, neboť generálka se konala teprve před týdnem /hra byla nastudována před třemi týdny/. Osu hry tvoří poezie Christiana Morgensterna v Hirslově překladu. Básně režisérka Blumlová pečlivě vybrala, poté byla stanovena přesná kostra děje, kterou členové hereckého kolektivu během zkoušek vhodně doplňovali a obměňovali. Děj hry představuje sled vtipných, někdy ryze zvukomalebných scének, založených na nevědění nápadech s originálním využitím rekvizit /peřina - ve scéně s želvou, apod./ Na otázku, jaký cíl si tato hra klade, odpoví nejlépe sám básník:

Ten, kdo se ptá, ten se i doví,
tady se nevykládá děj.
Tady se básní, kouzlí slovy.
Cítíš-li se však nucen, kloví,
čtveřicí z těch tří udělej.
Dopln je pampou z pampelišky
a lísky zažen někam ven.
Vylisuj celek v deskách knížky
a extrakt vnímej jako sen.

K hereckým kvalitám souboru přistupuje i jeho smysl pro dobrou partu, který se projevuje i v tom, jak jeho členové tráví svůj volný čas. V předprázdninovém období putují s celým svým divadélkem na pozvu zapraženém za kobylou a navštěvují po předchozí domluvě okolní vesnice, kde hrají pro pobavení sebe i druhých.

O dobré úrovni divadla svědčí nejen náš subjektivní úsudek ze shlédnutého představení, ale i fakt, že divadélko "PROVIZORIUM" získalo s hrou režisérky D. Blumlové Trumf nejvyšší ocenění na festivalu Akademické Brno 79.

MOZAIKA JEVIŠTNÍCH EXPERIMENTŮ

Není žádným zvláštním objevem konstatovat, že město Brno má v oblasti amatérského divadelnictví a zejména tzv. malých jevištních forem v rámci CSR poněkud výjimečné postavení: vždyť tu v současné době více či méně aktivně pracuje 38 řádně registrovaných rozličných souborů. Pohled na plán Brna by přitom dosvědčil, že nejsou soustředěny jen do městského centra, ale vyskytují se také v okrajových částech brněnské aglomerace. Tato skutečnost, jakož i fakt, že Srámkův Písek probíhá nyní jen každým druhým rokem, přivedl odpovědné kulturní instituce na myšlenku pořádat nové, netradiční akce, které by umožnily vzájemnou konfrontaci odlišných metod práce i výměnu zkušeností mezi jednotlivými soubory moravské metropole.

Jednou z nich byla v závěru minulého roku

III. přehlídka mladého divadla, kterou v sále osvědčeného Vysokoškolského klubu SSM pořádalo Městské kulturní středisko S. K. Neumanna Brno. Ve třech nabitých odpolednech a večerech se tu za živého zájmu naplněného hlediště vystřídal celkem devět souborů /ze známějších tentokrát chyběly např. Malé divadýlko, Pirko, M-dílina, kaskadérská skupina Duel nebo Triangl/. Žánrový záběr přehlídky byl přitom poměrně široký a vedle kolektivů vyznávajících jevištní experiment dal příležitost také souborům tradičnější orientace i projevu loutkohereckému.

Ačkoli přehlídka konfrontovala výsledky ochotnické práce jen zhruba za poslední rok, několik souborů přineslo na její podium inscenace, předvedené a oceněné už jinde; ne vždy se jim však podařilo udržet jejich ucelený umělecký tvar. Přes vynikající herecké výkony Jiřího Postráneckého jako Cholstoměra a Eduarda Koláře v roli knížete Serpuchovského to byl kupodivu případ Dělnického divadla OKVS Brno V s Příběhem koně L. N. Tolstého /režie Pavel Rímský j. h./ - úspěšného účastníka lonského 52. Jiráskova Hronova a vítěze poslední národní přehlídky ruských a sovětských her ve Svitavách. Čas uplynulý od premiéry a přebosazení některých úloh zjevně neprosperly poláčkovským Holčičinám scenáristky Ivy Blahutové ze souboru Cylinder při OKVS Brno III /režie Pavel Vašíček/ ani montáži šesti povídek Vasilije Šukšina Pět deka moci v podání Divadelního studia Josefa Skřivana /zřizovatel OKVS Brno IV/, kterou připravil člen Divadla na provázku Miroslav Donutil. Na druhé straně Kolektiv z OKVS Brno II, účastník minulého Srámkova Písku, dokázal svůj nápaditě domyšlený, jemně parodizující přístup ke hře Měsíc nad řekou s minimem scénických prostředků zachovat.

Druhá skupina přihlášených souborů nabízela nastudování v podstatě v premiérovém tvaru. Schopností s pomocí manášků a oživaných rekvizit jevištně využít hravých poloh pohádek písíciho malíře Aloise Mikulky Dvanáct usmívajících se ježibab a sdělně je adresovat i dětem předškolního věku upoutala novopečená loutkářská skupina Domino /dvě její členky vyhrály na lonské Loutkářské Chrudimě II. kategorii individuálních výstupů s loutkou/ při OKVS Brno V /nastudovala Hana Štolbová/, zatímco zkušená Komorní scéna MEZ Brno /jde vlastně o "zájezdové" těleso, které v místě svého zřizovatele téměř nevystupuje/ s textově nepřilíživou vymalézavou báchor-kou V. Nováka a S. Oubrama O Honzovi a víle Verunce zůstávala - přes sympatické pokusy o aktivizaci dětského publika - až příliš v zajetí interpretačních konvencí a vyčpělých klišé /režie Dušan Přidal/. Protipólem jejího poněkud podbízivého hrubozrného přístupu stalo se jak samorostlé Vadidlo z gymnázia na Elgartově ulici s "ukázkou z experimentálně variabilního divadelního seriálu Okamžiky" - vlastní, absurdisticky laděnou předlohou Pobláznění topenářů /v kolektivní režii/, tak svým způsobem i soutěžící Akademického Brna 83, začínající Divadýlko z veteriny s nic nepředsírající studentskou recensí - "anatomičtím dramatem" Kdo neprožil, neuvěří /režie Zdeněk Mazač/.

Poslední ročník Přehlídky mladého divadla odstránil některé dřívější nedostatky - např. poněkud omezil kvantitu nabídky ve prospěch kvality. Pracovně zaměřená akce byla počtem účastnických souborů a povětšinou i co do ideové umělecké kvality předvedených inscenací účtyhodným pokusem soustředit v pestré mozaice do jednoho sálu téměř vše podnětné, co druhé největší město republiky mohlo v oblasti progresivního amatérského divadelnictví nabídnout.

Vít Závodský

Jeden z hudebníků městského divadla chtěl vyzkoušet sílu elektrického proudu, jímž je budova osvětlována. Učinil to tak, že se dotkl klíčem jednoho z drátů vedení. Dostal takovou ránu, že na chvíli upadl do bezvědomí. Morálka příběhu: nehraj si s elektrickým vedením! /Podle Brněnského večerníku/.

PROGRAM NA STŘEDU 11. KVĚTNA 1983:
Dům kultury ROH KSB, Palackého ul.

- 15.00 hodnocení představení z 10. 5.
- 17.00 Ves, Ústí nad Labem:
Halo, příroda
- 19.10 Hrnec, Brno:
Disco aneb Prométheův oheň
- 20.30 Úsmev, Bratislava:
Zem-gul a
- 22.00 Divadýlko z veteriny, Brno:
Podivné odpoledne dr. Zvonka Burkeho

PROGRAM NA ČTVRTEK 12. KVĚTNA 1983:

Mánesovy koleje
9.00 - 11.00 seminář

Dům kultury ROH KSB, Palackého ul.
od 17.00:
Pegasník, Bratislava: West child story
Luks, Plzeň: Pýcha předchází pád
Studio poezie, Praha: Lod bláznů
Peď Plzeň: Clověkismus

Se strany návštěvníků divadla docházejí stále stížnosti, že jsou rušeni pozdním příchodem oboz-dilců. Mělo by být zavedeno, jak to jinde je, aby pozdně přichodí mohli jít na svá místa až o přestávce. /Podle Brněnského večerníku 1982/. Aneb: historie se opakuje; snažme se jí v tom bránit alespoň během přehlídky!

BRNĚNSKÉ ZLOMKY

Ze šesti brněnských vysokých škol je nejstarší Vysoké učení technické, založené roku 1899. Dnes má fakulty elektrotechnickou, architektury, stavební a strojní. V roce 1918 vznikla Vysoká škola veterinární. O rok mladší je Univerzita J. E. Purkyně s fakultami filozofickou, lékařskou, pedagogickou, právníkou a přírodovědeckou a Vysoká škola zemědělská, rozdělená na fakulty agronomickou, provozně ekonomickou a lesnickou. Po válce Brno získalo v roce 1947 Janáčkovo akademii múzických umění a roku 1951 byla založena Vojenská akademie A. Zápotockého. Na brněnských vysokých školách /kromě VAAZ/ studuje přes 21 000 posluchačů.

Na území města Brna pracuje kolem 250 kolektivů zájmové umělecké činnosti. Jejich činnost zabezpečuje a metodicky vede Městské kulturní středisko St. K. Neumanna, spolupořadatel této přehlídky. Činných amatérských divadelních souborů je 38. Pravidelně se setkávají na různých městských festivalech a přehlídkách, z nichž nejznámější je Přehlídka mladého divadla.

V Brně existuje dvanáct zařízení muzejního a galerijního typu, sedm profesionálních scén /Státní divadlo - Janáčkovo, Mahenovo, Reduta, Divadlo na provázku; Divadlo bratří Mrštíků; Satirické divadlo Večerní Brno; Loutkové divadlo Radost/, dvě scény JAMU /Komorní opera M. Wasserbauera, Činoherní scéna A. Kurše/, kolem třiceti kin, Státní filharmonie a mnohá další významná hudební tělesa, rozšířené je i lidové umění. K nejvýznamnějším kulturním událostem patří pravidelný podzimní Mezinárodní hudební festival. V letních měsících vystupují profesionální i amatérské umělecké soubory na Brněnském kulturním létě.

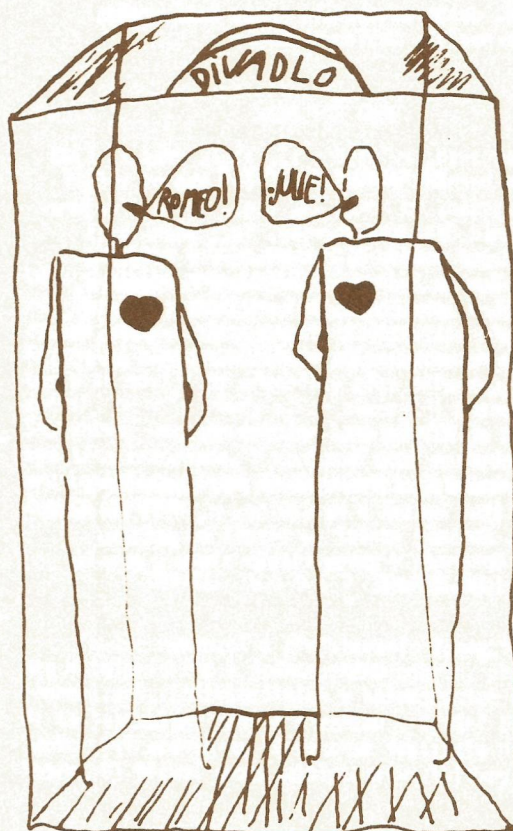
DOPORUČUJEME PRO CHVÍLE VOLNA

Etnografické muzeum, Gagarinova 1:
Stálá národopisná expozice Lid v pěti generacích.
Otevřeno od 9 do 18 hodin.

Moravská galérie, Husova 14:
Joža Uprka - obrazy, kresby a grafika.
Otevřeno od 9.30 do 18 hodin.

Dům pánů z Kunštátu, Dominikánská 9:
Výstava kunštátské keramiky Jiřího Kemra.
Otevřeno od 9 do 18 hodin.

Janáčkovo muzeum, Smetanova 14:
Památník Leoše Janáčka.
Otevřeno od 10 do 16 hodin.

První písemná zpráva o Brně z r. 1091 se vztahuje ke stejnojmennému hradu, založenému počátkem 11. století na skalnatém ostrohu dnešního Petrova a pojmenovanému podle vsi na brodu přes řeku Svatku.

V lednu 1243 Brno získalo od Václava I. městská privilegia. Koncem 13. stol. bylo vybudováno sídlo Přemyslovců, hrad Špilberk.

Ve 14. stol. se město stalo významným hospodářským centrem a křižovatkou mezinárodního obchodu.

Počátkem 15. stol. katolický patriciát zlikvidoval veškeré snahy husitů o převzetí moci ve městě.

Za třicetileté války Brno dvakrát vzdorovalo švédské armádě, vedené L. Torstensonem /1643, 1645/.

Roku 1763 založila rakouská vláda první velkou manufakturu na sukna. Koncem 18. stol. mělo Brno již 15 soukenických továren. K prudkému rozvoji průmyslu došlo v první polovině 19. stol. V Brně byl postaven první parní stroj v Rakousku-Uhersku /1814/. Vedle textilního průmyslu počátkem 19. stol. rostl i strojírenský průmysl. Roku 1839 bylo zahájeno železniční spojení s Vídní. Kromě německého patriciátu se zvětšoval počet českého obyvatelstva, především dělníků a drobné buržoazie.

Roku 1847 byla v Brně postavena plynárna a zavedeno plynové osvětlení, roku 1869 zahájila provoz konská pouliční dráha, přebudovaná později na parní pohon a r. 1900 na elektrickou energii. Roku 1872 získalo město novou vodárnu, r. 1897 elektrárnu. Profesor brněnské německé techniky Viktor Kaplan zde r. 1912 zkonstruoval první vodní turbínu, která dnes nese jeho jméno.

V první polovině 20. století se rozšiřovalo strojírenství na úkor textilního průmyslu.

V roce 1928 se na novém brněnském výstavišti konala první Výstava soudobé kultury v Československu. V r. 1959 se uskutečnil první mezinárodní strojírenský veletrh.

Dne 26. dubna osvobodila město Rudá armáda pod vedením maršála Malinovského.

HRAD ŠPILBERK

Několik přestaveb, zvláště v 17. stol. Před r. 1742 přeměněn na barokní pevnost. R. 1809 zbořen vnější pevnostní systém. Od konce 18. stol. jedna z nejkrutějších věznic Rakouska-Uherska. Mezi vězni byli Italští, polští a maďarští vlastenci. V polovině 19. stol. věznice zrušena a přeměněna na kasárna. Původnímu účelu sloužila opět za 2. světové války. Od r. 1960 se hrad dostal do správy Muzea města Brna a r. 1962 byl prohlášen za národní kulturní památku.

KATEDRÁLA SV. PETRA A PAVLA

Původně románská bazilika z konce 12. stol. Roku 1296 kolegiální kostel s kapitulou, r. 1777 založeno biskupství. Gotický kostel se stavěl od počátku 14. stol., dokončen v novogotickém slohu v prvním desetiletí 20. století.

KOSTEL NANEBEVZETÍ P. MARIE A BÝVALÝ KLÁŠTER CISTERCIAČEK; MENDELHOVÝ NÁM.

Vrcholně gotická stavba někdejšího konventního chrámu kláštera cisterciáků, založeného r. 1323 Eliškou Rejčkovou. Cenná gotická a barokní výzdoba a zařízení.

Klášter přestavěn do 17. stol., v první polovině 18. stol. přistavěno probošství. Roku 1783 převzat augustiniány, přistavěn sál pro původní augustiniánskou knihovnu, obsahující vzácné rukopisy. V 19. stol. v klášteře působili filozof F. M. Klácel, literární historik F. Bratránek, genetik J. G. Mendel a sběratel lidových písní a hudební skladatel Pavel Křížkovský, učitel mj. Leoše Janáčka.

99 LET BRNĚNSKÉHO DIVADLA

K letošním oslavám Roku českého divadla se v příštím roce přidruží i stoleté jubileum brněnského divadla.

První divadelní budova vůbec stála v Brně od počátku 17. stol. v místech dnešního divadla Reduta na Želném trhu /nám. 25. února/. Česky se v ní nehrávalo.

Od r. 1837 se v Brně odehrávala nepravidelná česká divadelní představení kočovných divadelních společností a vznikajících ochotnických spolků. V r. 1874 začalo systematické uvádění českých her, brzy však bylo německým vedením města zakázáno. Proto za datum zrodu českého divadla v Brně pokládáme 6. prosinec 1884, kdy bylo slavnostním představením Kolárovy Magelony otevřeno české Národní divadlo v Brně v bývalé tančírně na Veveří ul.

Dne 14. listopadu 1882 zahájilo provoz Městské divadlo Na hradbách /dnešní Mahenovo/, první evropské divadlo osvětlované elektrinou. Hrál se v něm výhradně německy. Teprve 23. srpna 1919 v něm poprvé uvedla česká opera Janáčkovu Její pastorkyňa a o den později zahájila činohra Maryšou bratři Mrštíků. Českému Národnímu divadlu v Brně se dostalo po letech odpovídající scény, byť s jistými omezeními.

K významným představitelům brněnského divadla 20. let patřil dramaturg, dramatik a režisér Jiří Mahen, režisér Rudolf Walter a dramaturg Lev Blatný. Na přelomu 20. a 30. let v něm epizodicky působili J. Honzl a E. F. Burian. Ve 30. letech se do čela činohry dostali pokrokoví divadelníci Václav Jiříkovský, Jan Škoda a Josef Skřivan.

Za 2. světové války vedl Rudolf Walter jedinou brněnskou scénu, amatérské Komorní hry Radosti ze života, jeden ze základů poválečného Svobodného divadla, z něhož se vyvinulo dnešní Divadlo bratří Mrštíků. České Národní divadlo, později Zemské, se změnilo na Státní divadlo s Mahenovou činohrou. V padesátých a šedesátých letech prožilo za režiséra Evžena Sokolovského a dramaturga Ludvíka Kundery slavnou brechtovskou éru.